

■ ČESKO

Historikové z ÚSTR se prou o svědka v Babišově kauze

S vážným nařčením proti vedení Ústavu pro studium totalitních režimů (ÚSTR) přišlo 12 současných i bývalých zaměstnanců instituce. V úterý zaslali řediteli Zdeňku Hazdrovi dopis, ve kterém se postavili za svého kolegu Petra Blažka. Ten dříve naznačil, že nucený odchod historika Radka Schováňka souvisel s tím, že Schovánek vystupoval jako svědek v případu údajně nesprávné evidence Andreje Babiše jako spolupracovníka StB.

■ ČESKO

Dozorčí rada DPP odvolala z představenstva Šurovského

Dozorčí rada pražského dopravního podniku (DPP) včera odvolala z představenstva bývalého technického ředitele Jana Šurovského. ČTK informaci potvrdilo několik členů dozorčí rady. Šurovský je v zahraničí a k odvolání se nevyjádřil. Kdo jej nahradí, zatím není jasné. Šurovský v podniku působil od roku 1994. O několik let později se stal technickým ředitelem. Z této pozice byl odvolán letos v dubnu a podnik tehdy důvod neuvěd.

■ Z TWITTERU

Počet ministerstvem obrany vydaných osvědčení podle zákona o účastnících odboje a odporu proti komunismu dosáhl čísla 1600. Ve středu jsem ocenila tři desítky účastníků třetího odboje, mj. i Jana Rumla.

@SlechtovaKarla

Karla Šlechtová, ministryně obrany v demisi, včera na ministerstvu obrany ocenila dalších více než 30 bojovníků proti komunistické diktatuře.

■ ČESKO

Kriminality loni ubylo, přesouvá se na internet

Žalobci loni podali žalobu na 70 811 lidí, což je asi o 7000 méně než v roce 2016, obžalovali i 238 právnických osob. Pokles souvisí s celkovým úbytkem kriminality, například majetkové trestné činnosti. Soudy v minulém roce uznaly vinnými 95 procent obžalovaných. Vyplývá to z výroční zprávy Nejvyššího státního zastupitelství (NSZ). Kriminální jednání se podle žalobců přesouvá na internet, který se stává útočištěm nejen pro hackery.

Starostové mají při výběru firmy volnější ruce, téměř toho nevyužívají

Jan Prokeš

jan.prokes@economia.cz

Do konce roku mají firmy čas, aby nechaly do nového rejstříku zapsat své skutečné majitele. Pokud společnost své vlastníky nenahlásí, může soud nařídít i její likvidaci. Nové nařízení, které bojuje proti firmám s neprůhlednou vlastnickou strukturou, začalo platit letos v lednu a může se dotknout společností, jež budou chtít soutěžit ve veřejných zakázkách. Ulehčit situaci by to mohlo i starostům, kteří zadávají veřejné zakázky. Snáze by odhalili firmu s nejasnou strukturou. Dnes firmy nemají povinnost informace o majitelích zveřejňovat, pro zadavatele zakázek je skoro nemožné tyto údaje zjistit.

„Nikdo přece nemůže od starostů čekat, že budou investigativci, kteří budou v obchodním rejstříku na Kypru hledat vlastnické vazby dané firmy,“ řekl na Fóru Hospodářských novin David Ondračka, ředitel české pobočky nevládní organizace Transparency International.

Informace nikdo nebude ověřovat

Podle Ondračky nová povinnost zjednoduší zadavatelům veřejných zakázek život. „Nakonec by to mohlo vést k tomu, že kdo o sobě důvěryhodně nepodaří všechny informace, tak by si o veřejné zakázky nesměl říci,“ uvedl Ondračka v debatě, která se věnovala aktuálním podmínkám zadávání veřejných zakázek.

Ondračka však uznává, že zatím jde pouze o cíl, ke kterému vede ještě dlouhá cesta. Nové nařízení, podle nějž musí firmy do nového rejstříku skutečných majitelů zapsat všechny osoby, které drží alespoň čtvrtinu hlasovacích práv či inkasují nejméně čtvrtinu zisku, má ještě řadu nedostatků.

Údaje v databázi, kterou spravuje ministerstvo spravedlnosti spolu

s rejstříkovými soudy, nemusí být vždy aktuální a pravdivé. Za jejich správnost odpovídá pouze podnik. Soudy ji ověřovat nebudou. Ondračka navrhuje, aby se rejstřík otevřel veřejnosti, což by mohlo firmy motivovat k pravdivým informacím.

V pražském hotelu Grand Mark se předminulý čtvrtek diskutovalo především o novém zákonu o zadávání veřejných zakázek. Ten v Česku platí od října 2016 a výrazně změnil pravidla hry ve veřejných tendrech.

Jak poznat kvalitní dlažbu?

Úředníci mají díky němu volnější ruce při rozhodování, komu zakázku dají. Nemusí se například řídit jen nejnižší cenou. Bývalý primátor Kladna a současný zástupce ředitele Svazu měst a obcí Dan Jiránek si však myslí, že řada zadavatelů se stále bojí odmítnout nejlevnější firmu a cena pro ně zůstává nejdůležitějším měřítkem.

Důvodem je i to, že další ukazatele, jako je třeba sociální dopad nebo zkušenost týmu, který bude na zakázce pracovat, je obtížné vyčíslit. „Jak máme objektivně hodnotit třeba kvalitu položení dlažby,“ ptá se Jiránek. „Hranice mezi posuzováním kvality a tím, že někoho diskriminujeme, je tak tenká, že řada starostů si to nedovolí,“ dodává.

Sázka na podnik s nejnižší nabízenou cenou pro ně znamená menší riziko, že se neúspěšné firmy proti výsledku odvolají, což by celou zakázku mohlo výrazně prodloužit. „V registru zakázek totiž kvalitu nevidíte, tam je jen cena,“ říká Jiránek.

Šéf Transparency International Ondračka uznává, že například u stavebních prací by cena měla zůstat hlavním ukazatelem, u služeb by se však zadavatelé neměli bát zohlednit i jiné věci.

Další změnou, kterou zákon z dílny tehdejší ministryně pro místní rozvoj Karly Šlechtové přináší, je možnost vyřadit firmu z výběrového řízení. Pokud má starosta s podnikem špatnou zkušenost, například proto, že společnost již dříve zakázku nesplnila včas, může ji z další soutěže předem vyřadit.

Starostové naopak musí kontrakt s vítěznou společností do 15 dnů zveřejnit v registru smluv. Dříve to obce dělaly dobrovolně. Sám Jiránek začal v Kladně smlouvy s firmami zveřejňovat ještě předtím, než to bylo povinné. Podle něj byla dobrovolnost výhodná v tom, že bylo vidět, která města chtějí být transparentní a která ne.

Malé zakázky nelákají

Veřejný sektor podle Transparency International poměrně aktivně investuje. Zatímco ještě před několika lety se každý rok vypisovaly veřejné zakázky zhruba za 300 miliard korun, nyní už je tento objem téměř dvojnásobný. „Když se podíváte na hlavní zakázky, jako je myto nebo plánovaná stavba metra D, tak zjistíte, že se tady chystá obrovské množství veřejných investic, které budou celkově objemy zakázek ještě zvyšovat,“ míní Ondračka.

PRÁVIDLA ZAKÁZEK

Od října 2016 platí nový zákon o zadávání veřejných zakázek, který zjednodušuje pravidla zakázek.

Podle něj se například klade větší důraz na kvalitu služeb, které daná firma nabízí. Starostové obcí tak mohou vybrat i podnik, jenž nenabízí nejnižší cenu, pokud prokáže, že tak získají lepší kvalitu.

Zadavatelé veřejných zakázek musí do 15 dnů zveřejnit kontrakt s vítěznou firmou v registru smluv.

Zadavatelům velkých tendrů za miliardy korun se hlásí řada firem. V horší situaci jsou však starostové menších obcí, kteří marne hledají podnik, jenž by opravil chodník nebo školní jídelnu. Jiránek, který stál 10 let v čele středočeského Kladna, si myslí, že dnes se u takových zakázek de facto nesoutěží. „Starostové obíhají stavební firmy a žadoní u nich, aby alespoň jedna byla tak laskavá a o zakázku se přihlásila,“ uvádí Jiránek.

Firmy nemají během ekonomického růstu o zakázky nouzi a ty menší pro ně nejsou příliš lákavé. Ekonomové navíc uvádějí, že před veřejnou zakázkou dají firmy přednost spíše té soukromé. Podle Jiráňka nový zákon navíc obsahuje požadavky, které v dnešní době

města nemohou při zadávání zakázek použít.

Jako příklad uvádí takzvané kritérium sociální odpovědnosti. Některá města na severu Čech s vysokou nezaměstnaností, jako je Chomutov nebo Most, zadávala zakázky s požadavkem, že vítězná společnost musí zaměstnat určitý počet lidí z úřadu práce.

V současnosti, kdy jsou podle Jiráňka bez práce jen nezaměstnatelní lidé, ztrácí takový požadavek smysl. „To může fungovat během deprese, ale naprosto to selhává v době konjunktury. Města se tak dostávají do pastí, protože sice mohou odpovědně zadávat, ale nikdo za těchto podmínek nebude soutěžit, protože lidi z úřadu práce si už nikdo nevezme,“ tvrdí.

Fórum HN o veřejných zakázkách

O pravidlech veřejných zakázek diskutovali David Ondračka z Transparency International (na horní fotografii vlevo) a exprimátor Kladna Dan Jiránek. Debatu moderovala Julie Hrstková z HN.

Foto: HN – Honza Mudra

Inzerce

Partneři Fóra
Hospodářských novin
s Davidem Ondračkou
a Danem Jiráňkem

Skupina ÚJV
TECHNOLOGIE | INOVACE | LIDÉ

EUROVIA
VINICI

SKUPINA ČEZ

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY